

**Извештај
за извршувањето на Програмата за работа на Народната банка на
Република Македонија во 2016 година**

февруари 2017 година

Извештај

за извршувањето на Програмата за работа на Народната банка на Република Македонија во 2016 година

Програмата за работа на Народната банка за 2016 година (во понатамошниот текст: Програмата за работа) претставува детална разработка на десетте стратегиски цели предвидени со Стратегискиот план на Народната банка на Република Македонија за периодот 2016 - 2018 година, СП бр. 02-15/V-1/2015 од 7 мај 2015 година и Насоките за работа на Народната банка на Република Македонија за 2016 година, НР бр. 02-15/VIII-1/2015 од 25 јуни 2015 година.

Програмата за работа се остварува во текот на една календарска година, почнувајќи од 1 јануари до 31 декември. Успешното спроведување на програмските активности подразбира навремено обезбедување на сите релевантни информации, добра организација и користење на планираните ресурси.

Програмата за работа содржи активности поврзани со остварувањето на основните цели на Народната банка, пред сè од областа монетарната политика, супервизијата, банкарската регулатива и финансиската стабилност, финансиските пазари, управувањето со девизните резерви, развојот на истражувачката дејност, издавањето и управувањето со книжните и кованите пари, платните системи, статистиката, како и голем број активности коишто претставуваат поддршка на основните функции на Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) поврзани со финансиите и сметководственото работење, информациската технологија и корпоративното управување. Воедно, Програмата за работа вклучува и активности насочени кон усогласувањето на правните, организациските и потребите од ресурси на Народната банка во процесот на пристапување кон Европската централна банка (ЕЦБ) и Европскиот систем на централни банки, што е во согласност со препораките содржани во извештајот „Анализа на потребите на Народната банка“, кој што беше изготвен во рамките на проектот финансиран преку Инструментот за пред пристапна помош (ИПА)¹.

Програмата за работа содржи 190 активности, од кои 76 се редовни, а 114 се нови активности. Најголем дел од редовните активности се спроведуваа во текот на годината, додека динамиката на спроведувањето на новите активности и проектите беше распоредена по квартали или на среден рок.

¹ Instrument for Pre-Accession Assistance

Од аспект на статусот на извршување, може да се заклучи дека Програмата за работа има висок степен на остварување, со оглед на тоа што планираните програмски активности се завршени, или редовно се спроведуваат согласно со утврдената динамика. Покрај редовните, беа спроведени голем број нови активности и проекти со кои се овозможи натамошно унапредување на работењето на Народната банка преку подобрување на квалитетот, ефикасноста, прецизноста и безбедноста во работењето, како и прилагодување кон одредени регулаторни барања и стандарди.

Во 2016 година беа направени одредени промени во доменот на инфраструктурата на монетарното одлучување. Така, од априлскиот циклус на проекции, ефективно во употреба беше ставен новиот МАКПАМ модел², со што се обезбеди подетална слика на економијата. Ефектот од овие промени е поголема конзистентност на аналитичката рамка на монетарното одлучување, поголема детаљност на макроекономските проекции и со тоа, многу побогат сет на информации за адекватно носење на монетарните одлуки.

Воедно, беше заокружена техничката и правната рамка со која Македонскиот интербанкарски платен систем (МИПС) прерасна во двовалутен платен систем (за денари и за евра), со што се создаде можност за резидентни плаќања во евра и за прекугранични плаќања во евра преку системот ТАРГЕТ³ на ЕЦБ. Исто така, се вовеле нова методологија според која податоците од платежната статистика во голема мера станаа усогласени со податоците изработени согласно со регулативата на ЕЦБ. Во доменот на управување со девизните резерви, продолжи примената на препораките од Светската банка, со што се овозможи унапредување на управувањето со ризиците и унапредување на процесот на донесување одлуки при инвестирањето на девизните резерви.

Во 2016 година започнаа активностите за воведување на новите обемни и сложени макропрudentни стандарди според т.н. Базел 3 и Европските регулативи за работење, супервизија и прudentни стандарди за кредитните институции (ЦРД⁴ и ЦРР⁵), чијашто финализација следеше во февруари 2017 година. Токму овие стандарди ќе влијаат на натамошно зајакнување на и онака силните капитални позиции на банките, а со тоа и зајакнување на нивната стабилност и отпорност на шокови. Исто така, од особено значење е унапредувањето на капацитетот на вонтеренската супервизија преку ревидирањето на супервизорските процеси за оцена на севкупниот

² Модел за анализа на политиките во Македонија

³ Платен систем за порамнување во евра во реално време на бруто-основа управуван од Евросистемот

⁴ Capital Requirements Directives

⁵ Capital Requirements Regulation

профил на ризичност и за оцена на потребното ниво на капитал на банките, по примерот на методологијата на Европскиот банкарски орган (ЕБА)⁶, како и подобрувањето на ефикасноста на процесите на вонтеренска супервизија, врз основа на оцената и препораките на Светската банка (Finsac). Во делот на ризикот за спречување на перење на пари, Народната банка се вклучи во тригодишниот проект поддржан од Советот на Европа, за изработка на Национална стратегија за спречување на перење пари.

Во текот на 2016 година се изврши ребалансирање на постоечката апоенска структура на парите во оптек, преку воведување два нови апоени книжни пари со апоенска вредност од 200 и 2000 денари, со што се обезбеди подобрување на апоенската структура на парите во оптек и зголемување на брзината при спроведувањето на готовинските трансакции.

Во областа на статистиката, Народната банка се приклучи кон Координираното истражување за портфолио-инвестиции (CPIS)⁷, со што во целост ги исполни барањата на ММФ за известување во областа на екстерните статистики. Исто така, во рамки на заложбите за унапредување на транспарентноста и комуникацијата со корисниците, Народната банка започна со објавување на статистички соопштенија за печат.

Во областа на информациската технологија, од особено значење е замената на системот за чување на податоците, преку кој се одвива голем дел од работењето на банката. Со тоа се создадоа серверски капацитети за планираните нови ИТ системи и натамошно функционирање на тековните ИТ системи за наредните пет години.

Исто така, беше спроведено тестирање на Планот за обезбедување непрекинато во работењето на повеќе клучни процеси на НБРМ коишто имаат значење за економијата.

Во 2016 година Народната банка прослави 70 години од централнобанкарските активности во Република Македонија. Одбележувањето на овој значаен јубилеј се спроведуваше во текот целата година преку повеќе настани во организација на Народната банка.

Општо земено, може да се заклучи дека Програмата за работа е успешно остварена. Имајќи го предвид статусот на остварување, во текот на 2016 година, организациските единици успешно ги извршуваа програмските активности и ја следеа планираната динамика на остварување на Програмата за работа.

⁶ European Banking Authority

⁷ Coordinated Portfolio Investment Survey